

EL CONGRÈS DEL PEN. BALANÇ PROVISIONAL.

L'atzar té aquestes coses i la casualitat juga el paper que li correspon. Així succeí amb la inauguració del "57è Congrés Mundial del PEN Club" (Barcelona, 20-26 d'abril de 1992) que coincidí amb el setantè aniversari de la secció catalana de l'entitat. Fou fundada el 19 d'abril de 1922 en un sopar a l'Hotel Ritz on assistiren, entre altres, Josep Ma. López-Picó, Joan Crexells, Josep Millàs-Raurell, Josep Ma. Batista i Roca, i un jove professor anglès que acostuma a identificar-se amb John Langdon-Davies. Així de senzill: setanta anys al servei de la projecció de la nostra literatura i la tercera vegada -les altres dues foren el 1935 i el 1978- que el centre català i Barcelona com a marc geogràfic han exercit d'amfitrions d'una trobada del PEN Club Internacional.

Són dues dades que em serveixen per argumentar una afirmació prèvia al balanç provisional. Sumar setanta anys i haver organitzat tres trobades internacionals són factors que parlen de continuïtat, d'una trajectòria sense parèntesis i d'una voluntat de presència amb l'actitud que calia, o que es podia, segons el temps i les circumstàncies. Es evident que no es pot comparar la precarietat dels anys de l'exili -de 1940 a 1973- quan les coses anaven maldades per aquests verals, amb l'empenta i l'entusiasme que el PEN Català demostrà en la primera quinzena de la seva història i que ha refermat en el tram dels darrers anys. Vist des d'una altra perspectiva és la demostració d'una vocació cosmopolita que, de retop, significa lluitar contra l'endogàmia, sortir del provincianisme i no perdre tot el temps furgant la nafra de les dificultats. Es, certament, una clara voluntat de ser en el món i de participar-hi. I fer-ho en debat obert amb les altres llengües i cultures, i a l'aguait dels problemes i polèmiques on convergeixen els interessos de pràcticament totes les literatures.

ELS OBJECTIUS

Aquest mateix horitzó històric ha presidit el tram de del darrer congrés, sobretot pel que fa a l'ambició del projecte i a la disposició de les taules rodones on es debatien els temes triats. En el fons ha estat una juguesca a favor dels escriptors catalans en el sentit que podien aportar una reflexió tan solvent o tan lúcida com la dels de més anomenada, convidats a Barcelona amb motiu del congrés: Claudio Magris, Margaret Atwood, Yehuda Amichai, Nelida Piñon o Tom Sharpe. De tota manera, per no avançar impressions subjectives serà bo esperar la publicació de les actes que oferiran les aportacions dels uns al costat de les reflexions dels altres.

Per una altra banda i des de bon començament es volia jugar la carta d'un programa ambiciós, atapeït d'actes i amb diferents actuacions paral·leles. El fet obligava a tenir ben greixat fins el darrer detall dels aspectes organitzatius, per confirmar així les expectatives donades i amb la intenció d'oferir un congrés del qual es parlés en els propers anys dins del PEN Internacional. Dos fets remarcables -de nou l'atzar- hi han ajudat notablement. El primer, el naixement d'un Centre PEN d'escriptors a Palestina amb el vist i plau i l'abraçada simbòlica dels delegats d'Israel. El segon, el fet d'endegar, justament a Barcelona, el quart comitè de treball del PEN Internacional, el de les dones. La jugada ha quedat arrodonida per la bellesa de la ciutat, l'esplendor del dia de Sant Jordi, la bondat i la qualitat dels actes socials previstos i l'important ressó dels mitjans de comunicació. Malgrat això, ens hagués agradat arribar a l'assistència rècord de 400 participants, en bona part frustrada pels preus massa elevats dels hotels barcelonins.

A cop calent el balanç provisional del congrés sembla francament positiu i ha estat possible per la conjunció harmònica d'un grapat d'esforços: el treball d'equip de l'actual junta directiva i l'esforç econòmic de diferents institucions públiques i privades. El ventall és tan divers que aplega des de

la SGAE i la Fundació Enciclopèdia Catalana fins a Olimpíada Cultural i els diferents organismes oficials: la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de la ciutat. Un mèrit especial tenen els suports logístics de Fundació la Caixa i de l'Ateneu Barcelonès, i és molt significatiu el detall de la Fundació Gulbenkian que ha atorgat beques a escriptors en llengua portuguesa de Cabo Verde, Angola i Moçambique.

L'ESTIRABOT

El suport de la Gulbenkian és un exemple per a imitar i molt més rendible que no pas l'exercici de certes atzagaiades informatives. L'única infàmia de la premsa respecte del congrés ha estat un disbarat del diari ABC -edició estatal- on s'emfasitzava que el castellà, com a llengua, hi era absent. La informació és falsa perquè el congrés ha estat d'una tolerància exquisida amb les llengües de l'Estat: Antonio Colinas hi parlà en castellà, Jon Kortazar en euskera i Carlos Casares en gallec. Ja és curiós que els escriptors castellans que hi participaren fossin convidats pel Centre Català i que, per contra, els responsables de despertar el PEN Espanyol d'una migdiada que depassa la dècada no es presentessin a Barcelona el dia que calia donar la cara. Dels setanta-vuit centres presents, només sis eren de països de l'Amèrica Llatina amb el castellà com a llengua literària i ben informats, d'altra banda, de les regles del joc quant a les llengües d'ús: l'anglès, el francès i la del centre amfitrió. En comptes de difondre barbaritats, el diari ABC hauria de reclamar més eficàcia a qui correspon i una multiplicació d'exemples com els de la Fundació Gulbenkian. El Centre Català s'ha limitat a organitzar un Congrés Mundial del PEN i hi ha reclamat el protagonisme que de dret li pertocava. Si les lletres castellanques volen ser alguna cosa a l'interior del PEN Internacional cal que comencin, humilment, a estudiar la lliçó que arriba de Lisboa.

Isidor Cònsul
Secretari del Centre Català del PEN